

Protocol medisch handelen op school

KPO Roosendaal

Inleiding

Personeelsleden op scholen worden regelmatig geconfronteerd met de noodzaak tot medisch handelen bij leerlingen. Bijvoorbeeld als gevolg van ziekte of een ongeval. Met het oog op de gezondheid van leerlingen is het van groot belang, dat personeelsleden in alle situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Personeelsleden en de schoolleiding moeten zich realiseren dat wanneer zij hierbij fouten maken, zij en de werkgever voor deze foute handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. Met dit protocol wordt beoogd de personeelsleden richtlijnen te geven om er voor te zorgen dat zo zorgvuldig mogelijk kan worden gehandeld.

Toepasselijkheid

Dit protocol is van toepassing op alle scholen vallend onder het bevoegd gezag van KPO Roosendaal met uitzondering van de (V)SO-school De Kameleon waarvoor een separaat protocol van toepassing is.

Waar in dit protocol wordt gesproken over ouders, wordt ook bedoeld één ouder, verzorger(s) of een daartoe door ouders aangewezen andere verantwoordelijke.

Er zijn verschillende soorten van medisch handelen te identificeren en ook verschillende situaties waarin medisch handelen noodzakelijk is. Hieronder is aangegeven hoe daarmee binnen KPO Roosendaal mee om wordt gegaan.

1. Voorbehouden medische handelingen

In de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) is een overzicht opgenomen van dertien categorieën van zogenaamde "voorbehouden handelingen". Dit zijn handelingen die alleen geïndiceerd en uitgevoerd mogen worden door de in de Wet BIG aangewezen beroepsbeoefenaren, zoals een arts en voor bepaalde voorbehouden handelingen een verpleegkundige, een verloskundige of een tandarts. Voorbeelden van voorbehouden handelingen zijn het geven van injecties, het toedienen van sondevoeding, bloedsuiker prikken en het toedienen medicijnen per injectie. De volledige lijst met voorbehouden handelingen is opgenomen in bijlage 1 bij dit protocol.

Het College van Bestuur heeft er voor gekozen geen toestemming te verlenen voor het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen door personeelsleden van KPO Roosendaal.

2. Niet voorbehouden medische handelingen

Naast de voorbehouden medische handelingen zoals opgenomen in de wet BIG zijn er nog een groot aantal medische handelingen mogelijk waarvoor een BIG-registratie niet noodzakelijk is.

Het College van Bestuur heeft ook voor de niet voorbehouden medische handelingen er voor gekozen geen toestemming te verlenen voor de uitvoering door personeelsleden van KPO Roosendaal, tenzij uitdrukkelijk in dit protocol is opgenomen dat wel toestemming wordt verleend.

Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillende handelingen in dit kader.

a. Zieke leerling

Het personeel op onze scholen is niet opgeleid en derhalve onvoldoende deskundig om een juiste diagnose te stellen indien een kind op school ziek wordt. Personeelsleden dienen hiermee dan ook terughoudend mee om te gaan. Uitgangspunt bij een ziek kind is dat er voor wordt zorggedragen dat hij of zij naar huis gaat. De leerkracht of de schoolleiding zal gelet op dat uitgangspunt in geval van een ziek kind altijd contact opnemen met de ouders en overleggen wat er moet gebeuren. Daarbij zal aan de orde komen of er iemand thuis is om het kind op te vangen, of het kind kan worden opgehaald of moet worden weggebracht, of het kind naar de huisarts moet etc.

Wanneer de leerkracht of de schoolleiding van oordeel is dat de leerling bij een eenvoudig medicijn gebaat is en daarmee op school kan blijven, nemen zij daarover contact op met de ouders. Eerst indien de ouders expliciet instemmen met het toedienen van deze medicijnen is het een personeelslid toegestaan de medicijnen toe te dienen of te gebruiken. Dit geldt slechts voor onderstaande medicijnen:

- Pijnstillers (paracetamol);
- Hoestdrank (Bisolvon, Natterman, Tijmsiroop);
- Tabletten tegen keelpijn (Trachitol, Strepsil);
- Anti-diarreemiddelen (norit, Diacure, Imodium);
- Anti-wagenziekmiddelen (Cylizine, Primatour, Idyl);
- Laxeermiddelen (Dulcolax, Lactulose);
- Smeermiddelen tegen spierpijn of pijn na kneuzing;
- Smeermiddelen bij een insectensteek (Azaron).

Indien ouders of andere daartoe aangewezen verantwoordelijken, niet bereikt kunnen worden dan kunnen de medicijnen niet met toestemming verstrekt worden en kan de leerling niet naar huis worden gestuurd. In dat geval overlegt de leerkracht met de schoolleiding en/of de huisarts of

alsnog één van bovengenoemde medicijnen kan worden verstrekt. Dit is slechts mogelijk indien de ouders daartoe toestemming hebben verleend door middel van het formulier opgenomen in bijlage 2. Dit formulier wordt aan de ouders ter ondertekening aangeboden bij de aanmelding van een leerling op de school.

b. Medicatie

Buiten de medicijnen genoemd onder a. en onder de voorwaarden genoemd onder a. geeft het College van Bestuur geen toestemming om andere medicijnen te verstrekken, dit geldt dus zowel voor medicijnen die alleen op recept verkrijgbaar zijn als andere medicijnen waarvoor dat niet geldt maar die niet zijn genoemd onder a.

Daarnaast is het personeelsleden niet toegestaan:

- Medicijnen via oog, oor, neus of rectaal toe te dienen;
- Medicijnen per injectie, sonde of katheder toe te dienen;
- Medicijnen op of in de geslachtsorganen toe te dienen;
- Medicijnen via een inhalator toe te dienen.

Ingeval tijdens schooltijd gepland medicijngebruik door een leerling of ander gepland medisch handelen noodzakelijk is, worden hierover met de ouders afspraken gemaakt. De personeelsleden van de school hebben geen toestemming om deze handelingen uit te voeren. Deze handelingen dienen derhalve door de ouders zelf worden uitgevoerd, door een door de ouders daartoe aangewezen bevoegde en bekwame derde (bijv. wijkverpleegkundige) of de leerling zelf. De school stelt een ruimte beschikbaar waar de betreffende handeling kan plaatsvinden.

In dit kader worden met de ouders afspraken gemaakt over:

- wie naar school komt om de handeling uit te voeren;
- wanneer de handeling zal plaatsvinden;
- de ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- het meenemen van medicijnen naar school en de plaats waar medicijnen worden bewaard;
- hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijvoorbeeld verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- hoe te handelen als er een wijziging in de afspraken komt.

Bovengenoemde afspraken worden schriftelijk vastgelegd en door de ouders voor akkoord getekend. In bijlage 3 is een concept afsprakenoverzicht in dit kader opgenomen.

Het bewaren van medicijnen op school dient tot een minimum te worden beperkt. Medicijnen worden bewaard op een vaste afsluitbare plek, niet bereikbaar voor leerlingen. Er worden geen medicijnen bewaard in de bureaulade van de leerkracht. Deze gaat te vaak open en dicht en is te makkelijk bereikbaar voor leerlingen.

Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het in voldoende mate aanwezig zijn van medicijnen en voor de houdbaarheidsdatum van medicijnen. Dit geldt ook voor het op tijd en op de juiste manier toedienen of nemen van de medicijnen. Het personeel houdt hierop geen toezicht en is hierop ook niet aanspreekbaar.

c. Infectieziekten

In het geval van het optreden van een infectieziekte dienen er maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat de infectieziekte zich verder verspreidt, hiervoor zijn de scholen verplicht infectieziekten te melden (artikel 26 van de Wet publieke gezondheid). Dit betekent dat binnen de wettelijke norm van één werkdag een melding aan de GGD moet worden gedaan van het optreden van een ongewoon aantal van de hieronder genoemde aandoeningen van vermoedelijk infectieuze aard:

- Acute maag- en darmaandoeningen;
- Geelzucht;
- Huidaandoeningen;
- Andere ernstige aandoeningen van vermoedelijk infectieuze aard, zoals hersenvliesontsteking of meerdere gevallen van longontsteking in korte tijd.

Ingeval van een melding aan de GGD zullen ook alle ouders van leerlingen op de school worden geïnformeerd over deze melding.

d. Huid- wondverzorging en kneuzing, verstuiking of breuk

Wanneer een leerling een open (schaaf)wondje heeft, moet infectie worden voorkomen. De wondverzorging wordt bij voorkeur door een bedrijfshulpverlener uitgevoerd, aangezien deze op de hoogte is van de risico's van bloed en kennis rond wondverzorging paraat heeft. De bedrijfshulpverlener kan de wond (al dan niet voor een tijdelijke periode) verzorgen. In geval er sprake is van een grotere wond wordt voor de verzorging hiervan, afhankelijk van het oordeel van de bedrijfshulpverlener, naar de huisarts of de spoedeisende hulp van het ziekenhuis gegaan. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld ingeval er sprake is geweest van de behandeling van een wond.

Als er sprake is van een kneuzing, verstuiking of mogelijk zelfs een breuk dan wordt altijd de huisarts ingeschakeld indien de leerling niet meer gewoon kan bewegen (ook niet na enige tijd van rust en eventueel koelen), als er sprake is van aanhoudende pijn, als de kwetsuur onmiddellijk een uitgebreide zwelling veroorzaakt of als het gewricht misvormd lijkt.

3. Calamiteiten

Er is sprake van een calamiteit indien een leerling dringend medisch zorg nodig heeft en er niet kan worden gewacht op de komst van de ouders naar de school om het kind op te halen of de juiste medicijnen toe te dienen. Er wordt dan door de school direct contact opgenomen met de huisarts, huisartsenpost en/of behandelend specialist en bij een zeer ernstige calamiteit wordt direct contact gelegd met het landelijk alarmnummer 112, ook in geval van twijfel.

Voor het geval er sprake is van een calamiteit wordt er voor gezorgd dat alle relevante gegevens van een leerling snel en eenvoudig beschikbaar zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, telefoonnummer ouders, huisarts en indien van toepassing en bekend: behandelend specialist, allergieën, medicijngebruik en aandoening.

In contact met de hulpverlener wordt vermeld welke calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling zijn waargenomen.

Als een levensreddende medische handeling noodzakelijk is en er kan niet worden gewacht op de professionele hulpverleners naar aanleiding van een melding zoals hiervoor genoemd dan is een personeelslid vanuit de in Nederland geldende burgerplicht (dus ongeacht het deskundigheidsniveau en ongeacht de beperkingen opgenomen in dit protocol ten aanzien van voorbehouden en niet

voorbehouden medisch handelen) gehouden de noodzakelijke handelingen uit te voeren.

Onder levensreddende noodzakelijk medisch handelen behoort ook het uitvoeren van een noodprocedure bij een anafylactische shock als gevolg van een allergische reactie, bijvoorbeeld bij een notenallergie of een insectenbeet. Indien ouders bekend zijn met een dergelijke allergie wordt gehandeld conform het bepaalde in bijlage 4 bij dit protocol.

In geval van een calamiteit gelden de volgende richtlijnen voor het personeel.

Richtlijnen bij calamiteit

1. Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen.
2. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand.
3. Bel direct de huisarts of de huisartsenpost en/of de behandelend specialist van de leerling.
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
5. Geef door welke calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling worden waargenomen.
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - naam van de leerling
 - geboortedatum
 - adres
 - telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen verantwoordelijke
 - naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 - indien bekend medicijngebruik en aandoening
7. Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen verantwoordelijke):
 - leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
 - vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd en
 - in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.

Bijlage 1 Voorbehouden handelingen Wet BIG

De volgende handelingen mogelijk alleen worden uitgevoerd door een in de Wet BIG aangewezen beroepsbeoefenaar:

- het verrichten van heelkundige handelingen - waaronder worden verstaan handelingen, liggende op het gebied van de geneeskunst, waarbij de samenhang der lichaamsweefsels wordt verstoord en deze zich niet direct herstelt - zijn bevoegd:
- het verrichten van verloskundige handelingen zijn bevoegd:
- het verrichten van endoscopieën:
- het verrichten van katheterisaties:
- het geven van injecties zijn bevoegd:
- het verrichten van puncties zijn bevoegd:
- het brengen onder narcose zijn bevoegd:
- het verrichten van handelingen, op het gebied van de individuele gezondheidszorg, met gebruikmaking van radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende stralen uitzenden,
- het verrichten van electieve cardioversie:
- het toepassen van defibrillatie
- het toepassen van elektroconvulsieve therapie
- steenvergruizing voor geneeskundige doeleinden
- het verrichten van handelingen ten aanzien van menselijke geslachtscellen en embryo's, gericht op het anders dan op natuurlijke wijze tot stand brengen van een zwangerschap
- het voorschrijven van geneesmiddelen

Bijlage 2 Toestemmingsformulier

Dit is een standaard formulier, dat voor elke leerling die wordt ingeschreven ingevuld moet worden. Het betreft afspraken over hoe de school zal handelen voor het geval een leerling ziek wordt op school.

Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school (bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met u als ouders, verzorgers of met een andere, door u aangewezen, persoon.

Geneesmiddelen

Een enkele keer komt het voor dat al deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet, wil de school weten of u toestemming geeft dat in dat geval een eenvoudig geneesmiddel kan worden ingezet zoals een pijnstillers. De school zal ook in die gevallen altijd een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een dergelijk geneesmiddel of bijvoorbeeld afzondering en rust al voldoende is. Bij twijfel zal altijd een arts geconsulteerd worden.

Door ondertekening van deze verklaring verlenen de ouder(s)/verzorger(s) van.....

geboortedatum.....

- expliciet geen toestemming tot het toedienen van geneesmiddelen

- toestemming om hun/zijn/haar kind tijdens het verblijf op school en in bijzondere omstandigheden (schoolreisje, excursie, kamp) uitsluitend één van de hierna genoemde middelen te verstrekken indien de ouder(s)/verzorger(s) niet bereikbaar zijn en de leerling derhalve ook niet naar huis kan:
 - Pijnstillers (paracetamol);
 - Hoestdrank (Bisolvon, Natterman, Tijmsiroop);
 - Tabletten tegen keelpijn (Trachitol, Strepsil);
 - Anti-diarreemiddelen (norit, Diacure, Imodium);
 - Anti-wagenziekmiddelen (Cylizine, Primatour, Idyl);
 - Laxeermiddelen (Dulcolax, Lactulose);
 - Smeermiddelen tegen spierpijn of pijn na kneuzing;
 - Smeermiddelen bij een insectensteek (Azaron)

Indien u wenst dat bepaalde van de hierboven genoemde geneesmiddelen niet worden verstrekt wordt u verzocht die in het bovenstaande overzicht door te halen.

De school zal geen andere geneesmiddelen verstrekken dan de hiervoor genoemde geneesmiddelen.

Bereikbaarheid

Wilt u hieronder aangeven met welke personen achtereenvolgens contact gezocht moet worden indien u kind ziek is of indien er zich een andere calamiteit voordoet?

1^e ouder/verzorger, naam.....
telefoon thuis..... mobiel.....
telefoon werk.....

2^e ouder/verzorger, naam.....
telefoon thuis..... mobiel.....
telefoon werk.....

Te waarschuwen personen, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken is:

1. Naam
.....
.....
Relatie tot leerling..... (bijv. vader, tante, buurvrouw)
telefoon thuis..... mobiel.....
telefoon werk:

2. Naam
.....
.....
Relatie tot leerling..... (bijv. vader, tante, buurvrouw)
telefoon thuis..... mobiel.....
telefoon werk:

Naam, adres, vestigingsplaats huisarts
.....
telefoon.....

Naam, adres, vestigingsplaats tandarts
.....

telefoon.....

Indien van toepassing:

Naam en ziekenhuis, vestigingsplaats medisch specialist,

.....

telefoon.....

Allergie

Mijn kind is overgevoelig/allergisch voor de volgende zaken:

.....
.....
.....
.....

Het onderstaande alleen aankruisen indien er sprake is van een allergie

- Door ondertekening van dit formulier gaat u er mee akkoord dat:
 - U de groepsleerkracht ieder jaar bij aanvang van het schooljaar informatie verschaft over de aard van de allergie (en eventuele wijzigingen daarin), de symptomen, hoe een allergische reactie kan worden voorkomen en hoe moet worden gehandeld als er wel sprake is van een allergische reactie.

- Indien er sprake is van een ernstige allergie met de kans op een anafylactische shock en derhalve een levensbedreigende situatie waarbij het toedienen van medicijnen bijvoorbeeld via een EpiPen of Anapen direct vereist is, gaat u door ondertekening van dit formulier er mee akkoord dat:
 - De groepsleerkracht of een ander daartoe aangewezen personeelslid (BHV-er) indien de situatie daarom vraagt de noodzakelijke medicijnen verstrekt.
 - U er zorg voor draagt dat er voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig is en houdbaarheidsdatum niet is verstreken;
 - U er zorg voor draagt dat de groepsleerkracht wordt geïnstrueerd bij welke symptomen de medicijnen dienen te worden toegediend;
 - U er zorg voor draagt dat de groepsleerkracht wordt geïnstrueerd hoe de medicijnen dienen te worden toegediend;

U, ouder(s)/verzorger(s), bent verplicht, en ervoor verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit,

actueel zullen blijven en op school aanwezig zijn. Het is voor de gezondheid van uw kind, van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening door ouder(s)/verzorger(s):

Naam:

.....
.....

Plaats:

.....
.....

Datum:

.....
.....

Handtekening:

.....
.....

Bijlage 3 Afspraken met betrekking tot het uitvoeren van medische handelingen op school

Ondergetekenden (ouders en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de zogenaamde „medische handeling“ op school bij:

naam leerling: geboortedatum
.....
adres.....
..... postcode en plaats:
.....
naam ouder(s)/verzorger(s)
..... telefoon
thuis:..... telefoon werk:
.....
naam huisarts:
telefoon:.....
naam specialist: telefoon:
.....

Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd: door de vader/moeder/een derde, namelijk(naam) te bereiken op (telefoonnummer), **geen personeelslid van KPO Roosendaal;**

Deze medische handeling:

bestaat uit
.....
.....
.....

en is nodig vanwege de ziekte:
.....
.....
.....

en moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijdstippen
om..... uur om uur om uur om
..... uur

OF: mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie (shock, allergie, acuut):

.....
.....
.....
.....

Tenslotte is afgesproken dat:

- de medische handeling plaats kan vinden in ruimte ;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt
zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de leerkracht/schoolleiding en
- de ouders bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt;

Eventuele aanvullende opmerkingen:

.....
.....
.....
.....
.....

U, als ouders/verzorgers, bent verplicht, en verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens van dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel te houden en er zorg voor te dragen dat de noodzakelijke gegevens altijd op school beschikbaar zijn. Het is van groot belang dat de gegevens actueel blijven. U verklaart om die reden dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Aldus is afgesproken:

Plaats..... Datum
.....
.....

Ouder/verzorger:

Naam.....
.....Handtekening

.....
.....

Namens de school:.....de directeur:

Naam:.....

..... Handtekening

.....
.....

Bijlage 4 Leerlingen met een allergie

Bij inschrijving van de leerling wordt via het inschrijfformulier gevraagd of het kind een allergie heeft. De groepsleerkracht en ouders treden ieder jaar in overleg om informatie uit te wisselen over de allergie. Het initiatief hiervoor ligt bij de ouders; dit geldt ook voor het doorgeven van wijzigingen bij een verandering van het ziektebeeld. De ernst van de allergie wordt in een vast format vastgelegd, evenals hoe moet worden gehandeld in de verschillende situaties.

Indien er sprake is van een ernstige allergie met de kans op een anafylactische shock en derhalve een levensbedreigende situatie waarbij het toedienen van medicijnen bijvoorbeeld via een EpiPen of Anapen direct is vereist gelden de volgende voorwaarden.

- De ouders gaan akkoord met de voorwaarden die worden gesteld aan het handelen bij een anafylactische shock door het personeelslid conform het formulier (LET OP: het invullen en ondertekenen van het formulier, vrijwaart nooit verkeerd handelen en de consequenties daarvan);
- opgenomen in bijlage 2 bij het protocol medisch handelen op school KPO Roosendaal;
- De ouders informeren de leerkracht over de aard van de allergie, over de symptomen de kans op een anafylactische shock bij hun kind;
- De ouders informeren de leerkracht over de preventieve maatregelen die kunnen worden genomen in de klas. Indien noodzakelijk zorgt de leerkracht er voor dat ook andere ouders en de kinderen van die maatregelen op de hoogte zijn;
- De groepsleerkracht draagt er zorg voor dat de gegevens over de allergie in een vast format zijn vastgelegd en deze informatie snel toegankelijk is, ook voor eventuele vervangers;
- De ouders dragen er zorg voor dat er voldoende noodmedicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig is en houdbaarheidsdatum niet is verstreken;
- De ouders dragen er zorg voor dat de groepsleerkracht wordt geïnstrueerd bij welke symptomen de medicijnen dienen te worden toegediend;
- De ouders dragen er zorg voor dat de groepsleerkracht wordt geïnstrueerd hoe de medicijnen dienen te worden toegediend.